

Blaker og Sørum Historielag

Årsberetning for 2025 (1/1 – 31/12) – Rev. 04 – 13.03.2026

Årsmøtet ble holdt 26. mars 2025 kl. 18.00 på Meierigården Kro, Lørenfallet
Ca. 40 stemmeberettigede medlemmer var til stede. Svein Sandnes ledet møtet og Lillian Mobæk skrev protokoll.

Styret har i perioden bestått av:

Leder:	Per Stykket
Nestleder:	Elin Mørk
Kasserer:	Hege Udnæs Hoel
Styremedlem:	Vidar Harfallet (Slora Mølles representant i styret)
Styremedlem:	Njål Foss
Varamedlem:	Helge Seiertun (sekretær)
Varamedlem:	Even Nicolay Woxen
Varamedlem:	Peter Bassøe

Revisor:	Pål Iversen
Valgkomite:	Henning Eid, Gunnar Ulvestad og Øivind Dahl

Styremøter:

Styret har holdt 10 styremøter, og har behandlet 136 saker. Alle møtene, unntatt ett er avholdt på Nordli. Styremøtet i juni ble holdt på gamle Vølneberg skole. Arbeidsplanen som ligger til grunn for styrets arbeid, er fulgt godt opp.

Historielaget kan se tilbake på et år med høy aktivitet og fortsatt solid økonomi. Vi har søkt om midler der vi har hatt mulighet til det. I juni fikk vi f.eks. kr 93.941 i «lokalbidraget», stemt fram av kunder i Romerike Sparebank. Dette beløpet er i sin helhet avsatt til opprusting av pilegrimsleden fra Leirsund og til kommunegrensa til Ullensaker. Fra Lillestrøm kommune har vi fått kr 18.500.- i driftstilskudd. Av andre inntekter er kr 6.639.37 i «grasrotandel», dvs. at medlemmer (og kanskje andre) som spiller har sagt at de ønsker at en del av overskuddet til Norsk Tipping skal gå til historielaget. I tillegg har vi fått kr 43.857.- i momskompensasjon. Ordningen med momskompensasjon skal fremme frivillig aktivitet gjennom å kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har hatt til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. I desember mottok vi et jule-bidrag på kr 10.000 fra Romerike Sparebank. Til sammen har laget mottatt kr 162.937.37 i løpet av 2025.

Medlemmer

Vi startet året med 467 registrerte medlemmer – iht. vårt StyreWeb-system. Dette er et antall som ble kontrollert og ajourført på nyåret 2026. Dette er en omfattende jobb, men ble mer overkommelig etter at vi nå har gjennomført StyreWeb-kurs slik at flere i styret kan bidra under gjennomgangen.

Det er viktig at StyreWeb er korrekt når vi går over til digital utsendelse av kontingentfakturaene i 2026.

Nordli

Historielaget har nå hatt tilhold i veslebygningen på Nordli i 7 år. Leiekontrakten med Lillestrøm kommune gjelder fortsatt i 3 år. Vi har fortsatt en muntlig avtale med Sørums bygdeungdomslag om at de kan benytte Nordli til sine styremøter. Til gjengjeld stiller bygdeungdomslaget opp for oss på en rimelig måte – når det trengs.

Utvendig vedlikehold av Nordli

I løpet av 7 år har det blitt oppsamlet et godt synlig, utvendig vedlikeholdsbehov av bygningen på Nordli. Under et møte med vaktmester Per Erik Mytting på Fokus den 6. desember 2025 anbefalte han kontakt med Per Christian Venstad Bjerlin i Avd. for Eiendomsdrift i Lillestrøm kommune. Mytting opplyste om at det er en kommunal oppgave å ivareta det utvendige vedlikeholdsbehovet for sine bygg.

Arkivering på Nordli

Styret opprettet våren 2025 en arkiveringsgruppe som består av følgende personer: Toril Wikesland (leder), Karen Henriksen, Inger Beate Sanneland, Marit Furuseth og Randi Fjørstad.

Nordli ble mot slutten av 2025 ryddet og vasket ned i 1. etasje. Nødvendig datautstyr for at opptil 4 + 1 personer kan jobbe samtidig – ble anskaffet.

I desember 2025 ble det gjort avtale med Lillestrøm kommune om gratis overtagelse av diverse reoler og kontorutstyr som tidligere var i bruk på Sørums kommunehus.

Dette utstyret ble demontert og transportert bort den 6. januar 2026.

I 2026 begynner arbeidet med å registrere alt av dokumenter og gjenstander som historielaget har i sin besittelse på Nordli.

Og etter hvert tilsvarende for lagringer på Sørums kommunehus, Vølneberg skole, Skansen etc. Dette er en meget omfattende jobb som vil ta flere år å fullføre.

Onsdagsåpent på Nordli

Det er holdt åpent hus på Nordli mellom kl. 11 – 14 første onsdagen i hver måned, unntatt i feriemånedene juli. Vaktene går på omgang mellom styremedlemmer og vara-medlemmer. Det er hyggelig at noen finner veien hit, får en kopp kaffe og en prat.

Det er god plass til flere besøkende – og vi håper at flere finner veien hit etter at vår arkiveringsjobb er fullført. Da vil det bli mulig å søke opp dokumenter og gjenstander på dataskjermer. Vi tror at dette tiltaket vil bli en «vitamininnsprøytning» for historielaget. Ellers en fortsatt takk til Halvard Evensen Merlid som alltid stiller opp når vi ber om hjelp.

Historielagets eiendommer

Vølneberg gamle skole

Også i år retter vi en stor takk til Bjørn Tveit som holder godt øye med gamleskolen og sjekker at det er tilstrekkelig med varme på om vinteren – og at gresset blir slått inn til murene om sommeren osv. Det er ikke gjort noen utbedringer i løpet av 2025.

Men vi ser at noe må gjøres med dette i løpet av 2026.

I mai måned ble det – for 16. gang – holdt «Gammeldags skole» her.

Slora Mølle

Prosjektgruppen for Slora Mølle har i 2025 bestått av:

Leder: Dag-Einar Hellerud, Dag Winding-Sørensen, Vidar Harfallet og Tore-Petter Hellerud.

Dag Winding-Sørensen gir følgende beretning:

Skogpleien fortsetter på mølleeiendommen på senvinteren også dette året, hovedsakelig under utførelse av Magnar Olsen, Håkon Sann og Dag-Einar Hellerud. Det går mest på fristilling av gode trær, fjerning av dårlige stammer og opprydding som vil gjøre arealer bedre tilgjengelig for besøkende. Uttaket er hovedsakelig for ved.

Dugnadssesongen startet 9. april og ble avrundet 29. oktober 2025 med til sammen 18 dugnads-onsdager, og totalt 567 registrerte dugnadstimer. I tillegg kommer kveldskaffe med bite-ti som Brith Kristiansen står for etter hvert skift.

Arbeidslaget utgjør i det vesentlige en fast stamme på seks fagarbeidere, og fire hjelpere. Arbeidsoppgavene er mange og varierer i vanskelighetsgrad. Dag-Einar Hellerud er arbeidsleder og bruker meget tid på tilrettelegging med dammen og rørgater samt koordinering av prosjekter, assistert av flere av oss andre. Tore-Petter Hellerud og Arne Skyåsen har ledet arbeidet med å legge stier og klopper fra dammen og inn i skogen dette året, ved siden av praktiske oppgaver i terrenget og utomhus. Even Woxen, Bjørn Undrum og Vidar Harfallet har konsentrert seg om reparasjoner på drivverket i hoved-turbinen og klargjøring av sekundærturbinen som skal drive likestrøms-anlegget, med god assistanse av Magnar Olsen. Magnar har hovedansvaret for vedlikehold og drift av den flotte semidiesel-motoren vår, Grei, og kontroll med og justering av reimdriften i mølla. Her blir han assistert av Petter'n (Tore-Petter). Brith Kristiansen har guidet besøkende ved flere anledninger.

Ellers trår vi andre til der det er behov for ledige hender. Om nødvendig flyter arbeidskraften mellom de viktigste arbeidsoppgavene som til enhver tid krever mest. Det er god entusiasme på dugnadene og den sosiale interaksjonen er høy,

Fra Sørums-Speilet nr. 2/2025 har vi klippet denne innledningen fra en større omtale:

«29. april i år kom et celebret besøk til Slora Mølle. Juryen fra Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNI hadde noen uker i forveien meldt at de ønsket en omvisning på Slora Mølla, som av historielaget er foreslått til årets nasjonale vernepris. Verneprisen ble innstiftet i 2022, og er altså en nasjonal pris. Den skal gå til: en eller flere personer, eller en virksomhet, som har gjort en forbilledlig og ekstraordinær innsats innenfor bygningsvern og vernearbeid, enten gjennom godt vedlikehold over tid, gjennom istandsetting eller restaurering».

Den Kulturelle Skolesekken ble arrangert på Slora Mølle fra 6. – 13. mai 2025

for totalt 251 8.-trinn elever + lærere fra Bingsfoss og Frogner Ungdomsskoler.

Tilbudet ledes av dugnadsgjengen på mølla og Blaker Bygdekvinnelag. Det ble gitt utendørs undervisning i kles- og mattradisjoner, landskap, opprinnelsen til navnet Slora, hvordan ungdomsrettet arbeid bygger oppunder frivilligheten, og hvordan vannet kan utnyttes til energi. Videre praktisk visning i vannrenna og innføring i turbiner, mekanisk samt elektrisk kraftproduksjon. Innendørs ble det pratet om veien fra korn til mel og fra åker til brød. Elevene får også servert skredmjølsgrøt. De var også innom maskinteknikk, også med vekt på en ny kraftoverføringsmodell som Vidar Harfallet har laget. Bygningsteknikk blir også vektlagt.

20. mai 2025 kom 7.-klassen ved Blaker skole til mølledag med fullt program. De siste fikk også tur til Teknisk Museum, hvor Historielaget sponset bussutgifter.

15. juni ble Slora Mølles Dag arrangert for bygdefolket med stor oppslutning om arrangementet. Til stor overraskelse og glede møtte Fortidsminneforeningen og Uni-stiftelsen på festen og ga Blaker og Sørums Historielag «Hederlig omtale» som verdig kandidat for tildeling av Fortidsminneforeningens Nasjonale Vernepris, med et flott diplom og en premie på kr 25.000, - gitt til Slora Mølle.

Minst 150 besøkende, dansere og musikanter, hygget seg på Slora Mølle denne dagen. De støttet godt opp om loddsalget som sikret at alle de flotte gavene og fruktkurvene fikk ben å gå på ved avslutningen. Bygdekvinnelaget gjorde som vanlig en kjempeinnsats i bevertningssteltet.

Glommabredde er vårt faste paradeorkester under ledelse av Bjørn Jødahl. Han ble hedret med Erkjentlighetsdiplom og blomster av Dag-Einar Hellerud denne gangen, da han nå avslutter sin 15-årige karriere som dirigent hos oss.

Også Sørums Leikarring danset flott for oss på vollen og viste stolte frem sine kunster.

Om øvrige besøkende og hendelser i løpet av året kan vi nevne:

30.05.25 Forbipasserende fra Danmark som tok seg god tid til befarings.

17.06.25 Besøk fra Aurskog-Høland Fotoklubb som takker for omvisning og nyvunnen kunnskap om mølledrift.

18.06.25 Turbinen med sammals-kværn ble kjørt, først alene, så med alt øvrig maskineri tilkoblet, uten problemer.

30.08.25 Hele familien til Brith Kristiansen, 38 voksne og barn, kom på dagsbesøk med bespisning til Slora Mølle. Det ble en flott dag som både familien og møllegjengen satte pris på. Dag-Einar ønsket velkommen og orienterte om mølledrift i vassdraget generelt og våre aktiviteter spesielt.

26.09.25 Hele dugnadsgjengen feiret seg selv med bespisning i «kvenna». Matleveringen kom fra Bestefarhuset.

09.09.25 Besøk fra Skedsmo og Fet frivillighetssentraler. Ca. 20 personer deltok.

Det bør nok arbeides mer med å legge til rette for flere besøk og aktiviteter i og rundt Slora Mølle i årene som kommer. Det blir en oppfordring (utfordring) til Blaker og Sørums Historielag så vel som til dugnadsgjengen

Sørums-Speilet

Redaksjonen har bestått av Anne-Marie Lund, Ingun Orderud og Randi Fjørstad, samt Elin Mørk (styrets representant).

Det er produsert 4 nummer i året som gikk, og alle utgavene har inneholdt 28 sider.

Det har gitt god plass til variert stoff fra hele vårt nedslagsfelt (Blaker, Sørums og Frogner).

Også i år har det kommet inn gode artikkelbidrag fra medlemmer – og det er redaksjonen og styret glade for. En stor takk rettes til vår eminente korrekturleser Lillian Mobæk, og ikke minst til de som er rode-ansvarlige og sørger for utkjøringen av Sørums-Speilet til medlemmenes postkasser. Uten denne innsatsen hadde historielaget ikke hatt mulighet til å distribuere bladet. Portotakstene bare øker og øker.

Tidligere styremedlem Ole Evensen tar fortsatt ansvaret for å hente bladene på trykkeriet – en tjeneste vi setter stor pris på.

IT-støttegruppen

Våren 2025 opprettet styret en IT-støttegruppe.

Gruppen består av Lillian Mobæk, Odd Mobæk og Helge H. Hoel.

Disse personene har gitt styret en helt avgjørende støtte i arbeidet med å få praktisk opplæring i StyreWeb – og med anskaffelse og innføring av nytt datautstyr for Nordli.

IT-støttegruppen fortjener stor heder for sitt arbeide i 2025.

Bokutgivelse

Høsten 2025 nærmet det seg 5 år siden sist historielaget ga ut en bok. Det var den populære dialektboken «Da – men ikke nå». Nå vedtok styret å gi ut en bok med dikt og malerier av Lillen Rojahn Berg fra Sørumsand. Boken er på 60 sider og opplaget 400. Den ble gitt ut i forbindelse med kunstnerens 95-årsdag, inneholder 95 dikt og et stort utvalg malerier. Redaktør for boken er Randi Fjørstad. Boken har vært til salgs på julemesser, møter og hos bokhandelen Norli på Sørumsand.

Digitalisering gamle bilder

Historielaget har i sitt eie mange gamle bilder. Disse tar Anders Henriksen godt vare på og sørger for å digitalisere. En uvurderlig hjelp for oss.

Hjemmesiden www.blakerogsorumhistorielag.no holdes flott oppdatert til enhver tid. Fortsatt en stor takk til Lillian Mobæk som har ansvaret for siden – og for oppdatering av Facebook-sidene.

Historielaget er svært takknemlig for at vi har en stabil krets med hjelpere som alltid stiller opp. Et historielag overlever ikke med et styre alene.

Bygdebøkene

Restlageret av bygdebøker er nå samlet i «bomberommet» i kjelleretasjen i det gamle rådhuset på Sørumsand. Restlageret på rådhuset omfatter det – som etter beste skjønn – vil være tilstrekkelig for å dekke det fremtidige behovet for disse bøkene.

I tillegg er det tatt vare på et antall bøker som vil bli delt ut gratis under «bokslepp» som blir publisert på forhånd. I løpet av 2025 har det bli delt ut drøyt 200 «Sørumsand» - bøker – som kom ut fra 2003 – 2011. Publikum har tydelig vedsatt disse «sleppene».

Styret håper at «sleppene» kan bidra til økt interesse for deltakelse i historielaget.

Kalender 2026

Kalenderkomiteen har bestått av Anders Henriksen, Elin Mørk, Åge Monsrud, Helge Berger og Morten Moen. Temaet ble «Vannveier i Sørumsand» - og det ble bestilt 450 eksemplarer. Kalenderen for 2026 er solgt på Blaker Skanses julemesse, i Fokus-senteret med egen stand og Norli bokhandel og i EXTRA-butikken i Lørenfallet. I tillegg har vi «faste selgere» som har gått rundt i sine lokalområder og solgt.

Årets kalendersalg ble dessverre en «nedtur» - vi har blitt sittende igjen med over 100 eksemplarer.

Arrangementer og møter:

5. februar arrangerte historielaget medlemsmøte på Blaker skanse hvor Lise Sæther fortalte om sin oldemor Birgitte – som vokste opp i små kår i Hallingdal. Lise Sæthers forestilling het «Jeg fant, jeg fant i oldemors skrin». Ca. 50 personer fant veien til Tegnesalen i kommandantboligen – og koste seg (tydelig).

7. februar var det «Bokslepp» på Fokus-senteret på Sørumsand. 71 stk. bind nr. 3 (fra 2007) for Sørumsand ble gitt bort gratis til overraskende og glade personer. Tanken bak dette prosjektet er å få innflyttere til å bli kjent med stedet – og få interesse for lokalhistorie.

6. - 13. mai: Mølleskole på Slora Mølle. Se beretning under Slora Mølle.

8. mai – 80-års fredsjubileum: Det var tradisjonen tro kransenedleggelse på minnesmerkene over falne i Sørum ved Frogner kirke, Sørum kirke, Blaker kirke og Blaker skanse.

19. – 23. mai: Gammeldags skole på Vølneberg. For 16. gang ble det holdt gammeldags skole for 5. klassingene i gamle Sørum kommune. Vølneberg Vevring deltar, og elevene får lære både om harving og såing – og de må drikke tran.

13. juni: Det var «Bokslepp» i Lørenfallet for Bygdebøkene 1 (fra 2003), 2 (fra 2005) og 4 (fra 2010). 80 bøker ble delt ut til glade og overraskede kunder som besøkte EXTRA.

14. juni: Besøk til Finnskog-museet på Svullrya.

Turen ble arrangert i regi av Foreningen Norden og historielaget. Dette ble en meget vellykket tur som ble «full-booket» i god tid før arrangementet fant sted. Rolf Reikvam og Randi Fjørstad hadde lagt ned en kjempejobb på forhånd – og fikk fortjent heder på turen. Under bussturen til Finnskogen underholdt Dag Kjensjord deltagerne med historikk og anekdoter som ble satt stor pris på.

Finnskog-museet ble åpnet av dronning Sonja 24. oktober 2025 – og hadde en prislapp på kr 120 millioner kroner. Det ble et praktfullt bygg som vi anbefaler å besøke.

15. juni: Slora Mølles Dag. Se beretning under Slora Mølle.

29. juli: Olsok-feiring i Frogner kirke. Dette var et arrangement i regi av Frogner Menighetsråd, Sørum Bygdekvinnelag og historielaget. Arrangementet startet med en gudstjeneste i «Gamlekirken» - som nærmest ble overfylt. Etter gudstjenesten gikk alle over i den «nye» kirken som er 100 år i år. Her ble det et foredrag om Pilegrimsleden av Asbjørn Langeland før det hele ble avsluttet med rømmegrøt og saft laget av bygdekvinnelaget. Et meget vellykket arrangement.

31. august: Vi deltok i 100-års feiringen av fløterbåten «Askeladden» i regi av Bingen Lenseminneforening. Historielaget gav «Askeladden» en fin skipsklokke i messing – med inskripsjon fra Blaker og Sørum Historielag. Dette var en gave som ble satt stor pris på.

12. september: Rusletur rundt rasgropa for det store leirskredet i Skjea-kroken i 1768. Rusleturen ble nok publisert litt for sent – og oppslutningen ble derfor liten.

18. september: Lederen fikk en oppsatt ekstratur med «Askeladden» fra Fløterbrakkka og til Båthavna T/R. På klubbhuset i Båthavna fikk deltagerne se Bingen Lenseminneforenings flotte film om en stengelenses tilblivelse fra ende til annen.

23. oktober: 90-års jubileum for «Festiviteten» på Sørumsand.

Historielaget, Sørumsand Festivitet og Sørum Jazzklubb gikk sammen og arrangerte «Historisk kveld» med gamle Sørumsand-bilder og med revy-snutter fra 1953 – 1967. Arrangementet ble utsolgt på forhånd. Det var stappfull sal og stormende jubel. Festen ville ha vært umulig uten et enormt forarbeide av Lillian og Odd Mobæk. Odds dronefotografier fra nåtidens Sørumsand var satt sammen med gamle bilder. Bildene var illustrasjoner for Lillians fortelling om Sørumsands historie på 1900-tallet og fram til i dag. Etterpå viste Odd klipp av lyd og bilder fra gamle Sørumsand-revyer. Lyden var fra lydbånd som Odds far Kjell Mobæk hadde tatt vare på – etter hans karriere var over. Publikum ble hensatt til «gamle dager» av Odds levendegjorte bilder og lydopptakene. Arrangementet ble avsluttet med visesang av den lokale trubaduren Frode Johansen. Han serverte fine sanger, godt gitarspill og en god dose humor.

20. november: «Hopprenn på Blaker Skanse».

Historielaget arrangerte en kveld med bilder og historier fra 9 av Blakers 25 hoppbakker som fantes på 1950-tallet. Drøyt 60 personer fant veien til Kommandantboligen på Blaker Skanse – og ble et ivrig og engasjert publikum. I forkant av arrangementet hadde Odd Mobæk og lederen vært ute i terrenget og foretatt befarings av de steder hvor de mest kjente 9 bakkene lå. Odd foretok droneopptak som viste dagens tilstand for disse bakkene. Mye oppmerksomhet ble gitt til Ringstadbakken – som fra 1931 – 1961 tiltrakk seg topp-hoppere fra hele landet. Guttorm Bjørnstad hadde mye stoff om denne bakken – som ble besøkt av 2000 tilskuere i 1934. Arrangementet ble avsluttet med et innslag om Blakers kvinnelige hopperhelt på 1930-tallet - Tulla Bjerke fra Rånåsfoss.

13. desember: Julelunsj på Meierikroa i Lørenfallet for historielagets mange gode hjelpere og æresmedlemmer. Et hyggelig arrangement for ca. 40 personer. Det ble «levende musikk» med trekkspill av Bjørn Fremstad; som tidligere har spilt sammen med velkjente Arve Johansen. Under stor munterhet ble «Drømmen om Elin» spilt mot slutten av lunsjen. Njål Foss spratt opp og sørget for at Elin Mørk fikk seg en liten svingom.

Diverse:

19. november: Digitalt vandrespill på historisk grunn.

Lillian og Odd Mobæk, med god lokalhistorisk hjelp fra Morten Svendsen, har nå ferdigstilt det første av 3 vandringspill for Sørumsand.

19. november ble spillet vist for endel lærerne på Bingsfoss ungdomsskole.

Tilbakemeldingen fra lærerne var god – og vandringsspillet vil bli tatt i bruk våren 2026.

Styre Web-henvendelser.

Det er i løpet av 2025 avholdt 4 kurs for styrets medlemmer. Vi satser med dette på å bli mer effektive mht. å følge opp og besvare henvendelser fra publikum. StyreWeb vil bli et fast punkt nr. 3 på dagsorden på hvert styremøte i tiden fremover.

Historielaget er medlemmer i:

Paraplyorganisasjonen Romerike Historielag (RH). Med sine 452 medlemmer er Blaker og Sørums Historielag det største av de 16 lagene som er tilsluttet Romerike Historielag. Delegater på RHs årsmøte 4. juni var Per Stykket, Hege Udnæs Hoel og Peter Bassøe.

Landslaget for lokalhistorie. Vi får gjennom dette medlemskapet bl.a. refundert deler av merverdiutgiftene våre.

Historielaget er representert i:

Lillestrøm Forum for kulturminnevern ved Elin Mørk. Forumet har hatt 4 møter i perioden.

Valstad Cafes styre med Marianne Nilsen som medlem og Ingun Orderud som varamedlem.

Verdi- og prioriteringsutvalg. Odd Sars Olsen deltar i utvalget som er nedsatt av Lillestrøm kommune. Det skal settes opp en prioritert liste over hvilke verdisaker som skal reddes ut i tilfelle brann i kommunens kirker. Alle befaringer er nå gjennomført.

Sørums, 10.03.2026

Per Stykket (leder)

Elin Mørk (nestleder)

Hege Udnæs Hoel (kasserer)

Njål Foss (styremedlem)

Vidar Harfallet (styremedlem)

Helge Seiertun (sekretær – varamedlem)

Peter Bassøe (varamedlem)

Even Woxen (varamedlem)